

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
PETICIJŲ KOMISIJA**

IŠVADA

**DĖL 2025-11-06 PETICIJOS NR. PC-29 DĖL MATEMATIKOS VALSTYBINIO
BRANDOS EGZAMINO PRIVALOMUMO IŠLAIKYMO**

2026-02-23
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2026 m. vasario 23 d. posėdyje iš esmės nagrinėjo peticiją (2025-11-06 Nr. PC-29) dėl matematikos valstybinio brandos egzamino privalomumo išlaikymo ir priėmė sprendimą teikti Vyriausybei išvadą netenkinti pareiškėjos peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų.

Pareiškėja prašo užtikrinti, kad matematikos valstybinis brandos egzaminas išliktų privalomas stojant į aukštąsias mokyklas, būtų išlaikyta šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose nustatyta šio egzamino išlaikymo riba ir nedelsiant būtų imtasi ilgalaikių sprendimų, kurie padėtų visiems mokiniams įgyti reikiamų žinių ir būti pasirengusiems matematikos egzaminui. Pareiškėjos teigimu, tarptautiniai tyrimai rodo, kad aukštesni matematiniai gebėjimai siejami su didesniu uždarbiu (vidutiniškai 10–15 proc.), prisideda prie analitinio ir kritinio mąstymo formavimosi, gebėjimo atpažinti dezinformaciją ir lemia geresnes galimybes prisitaikyti prie darbo rinkos pokyčių.

Privalomojo matematikos egzamino atsisakymas arba jo išlaikymo ribos sumažinimas reikštų grėsmę Lietuvos švietimo kokybei, ekonomikos augimui bei valstybės konkurencingumui.

Pareiškėja prašo:

1. Išlaikyti Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 (toliau – Įstatymas) 59 straipsnio 1 dalyje nustatytą tvarką, pagal kurią stojant į pirmosios pakopos ir vientisąsias studijas būtina išlaikyti tris valstybinius brandos egzaminus, įskaitant matematikos (išskyrus stojančiuosius į menų studijų krypties grupes).

2. Išlaikyti Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. V-1187 „Dėl Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, (toliau – Aprašas) nustatytą 35 taškų matematikos valstybinio brandos egzamino išlaikymo ribą.

3. Užtikrinti nepriekaištingą egzaminų administravimą, skaidrią eigą, aiškiai priskirtas atsakomybes ir užduočių kokybę, atitinkančią ugdymo turinį. Stiprinti akademinį sąžiningumą ir užtikrinti efektyvias priemones nusirašinėjimui užkardyti.

4. Aiškiai apibrėžti Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio

ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“, 20 priede „Matematikos bendroji programa“ (toliau – Matematikos bendroji programa) patvirtintus išplėstinio ir bendrojo kurso matematikos programų skirtumus, užtikrinant, kad bendrojo kurso programa suteiktų visiems mokiniams bazinės matematikos žinias nepaisant pasirinktos mokslo studijų krypties.

5. Peržiūrėti Matematikos bendrojoje programoje patvirtintą šios programos turinį ir apimtį, atsižvelgiant į realų pamokų skaičių, užtikrinant vienodą supratimą tarp mokinių, mokytojų, egzaminų užduočių rengėjų ir vertintojų.

6. Užtikrinti vadovėlių bei skaitmeninių mokymosi priemonių prieinamumą ir parengti pavyzdines užduotis kiekvienam mokymosi lygiui.

7. Užtikrinti kokybišką mokytojų parengimą egzaminui, laiku suteikiant informaciją ir mokymus.

8. Siekiant nustatyti žemų pasiekimų priežastis ir spręsti socialinės atskirties problemas, rinkti ir analizuoti mokinių pasiekimų duomenis; remiantis jais ir įtraukiant visas suinteresuotas šalis, priimti atitinkamus sprendimus.

Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymo (toliau – Konstitucinis įstatymas) 2 straipsnio 5 dalyje peticijos teisė apibrėžta kaip Lietuvos Respublikos Konstitucijoje laidojama teisė kreiptis šio įstatymo nustatyta tvarka su prašymu ar siūlymu spręsti ne tik pareiškėjui, bet ir visai visuomenei ar jos daliai svarbų klausimą, kai tam reikia priimti, pakeisti, papildyti ar pripažinti netekusiu galios norminį teisės aktą. Be to, tam, kad kreipimasis būtų pripažintas peticija, jame iškeltų reikalavimų ir siūlymų nagrinėjimas turi priklausyti jį įregistravusios institucijos kompetencijai. Vyriausybės Peticijų komisija nagrinėja peticijas dėl Vyriausybės ir ministrų priimamų norminių teisės aktų (Konstitucinio įstatymo 4 straipsnio 3 dalis).

Pareiškėjos peticijos 1 punkte nurodytas prašymas nėra Vyriausybės Peticijų komisijos nagrinėjimo dalykas, nes tai susiję su Įstatymo 59 straipsnio 1 dalies keitimu. Klausimai dėl įstatymų keitimo yra ne Vyriausybės Peticijų komisijos, o Seimo Peticijų komisijos kompetencija. Šiuo metu Įstatymo 59 straipsnio 1 dalies nuostatos yra galiojančios, todėl jų keisti nereikia. Pareiškėjos peticijos 3–8 punktuose nurodyti prašymai susiję su teisės aktų įgyvendinimu, o ne su jų keitimu, todėl tai taip pat nėra Vyriausybės Peticijų komisijos nagrinėjimo dalykas. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Ministerija) pateiktoje nuomonėje išdėstė savo argumentus dėl galiojančių teisės aktų ir peticijoje (3–8 punktuose) pateiktų prašymų įgyvendinimo.

Valstybinių brandos egzaminų išlaikymo riba nustatyta Aprašo 137 punkte.

Komisija nagrinėjo pareiškėjos peticiją ta apimtimi, kiek tai susiję su peticijos 2 punkte nurodytu prašymu „išlaikyti Apraše nustatytą 35 taškų matematikos valstybinio brandos egzamino išlaikymo ribą“.

Komisijos sprendimas priimtas įvertinus pareiškėjos peticijoje pateiktų prašymų ir siūlymų teisėtumą, pagrįstumą, tikslingumą, naudingumą, atitiktį teisėkūros principams ir jų įgyvendinimo galimybes, taip pat atsižvelgta į Ministerijos nuomonę ir pateiktus argumentus, Komisijos posėdyje išklausius pareiškėją ir Ministerijos atstovus. Komisijos sprendimo argumentai pateikiami šioje išvadoje.

Ministerijos teigimu, 2025 m. abiturientų karta pirmoji laikė egzaminus pagal atnaujintas bendrąsias programas, atnaujintą mokymosi turinį ir išskaidytą modelį: 1) nuo 2023–2024 mokslo metų Lietuvos mokyklose diegiamos atnaujintos vidurinio ugdymo programos, kuriose pasikeitė mokymosi turinys ir jo įsisavinimo gylio reikalavimai (neliko

bendrojo kurso, mokiniai visų dalykų, išskyrus lietuvių kalbos ir literatūros ir matematikos, mokosi tik išplėstiniu kursu), 2) buvo įvestas išskaidytas valstybinių brandos egzaminų organizavimo modelis, valstybinių brandos egzaminų užduočių turinys atitinka išplėstinio kurso užduotis, kurios pateikiamos ne iš viso mokymosi 12 metų kurso, o tik iš vidurinio ugdymo programos (ankstesniais metais 40 proc. egzamino užduoties sudarydavo bendrojo kurso užduotys ir užduočių turinys neapsiribojo tik vidurinio ugdymo programa), 3) neliko mokyklinių egzaminų, todėl mokiniai, besimokantys pagal profesinio mokymo programas kartu su vidurinio ugdymo programa, turi taip pat laikyti tuos pačius valstybinių brandos egzaminus ir 4) valstybinio brandos egzamino išlaikymo 35 taškų riba atitinka slenkstinio lygio užduočių skaičių, t. y. iš slenkstinio lygio žinias turinčių mokinių yra reikalaujama 100 proc. teisingai išspręsti visas jų žinių lygį atitinkančias užduotis, o aukštesnių gebėjimų mokiniai, padarę klaidų, kurių vertė 5 taškai, gali gauti ir aukščiausią 100 balų egzamino įvertinimą.

Rengiant išskaidytą modelį ir atnaujintas programas, kuriose buvo apibrėžta egzaminų apimtis ir struktūra, pagrindu tapo ekspertinis vertinimas ir teorinis modeliavimas – t. y. kokia egzamino išlaikymo riba būtų optimali. Tuo metu buvo politinis valstybinis susitarimas, kad 35 taškai, remiantis programoje pateiktais slenkstinių pasiekimų lygmenų aprašais, turėtų būti optimali riba. Tačiau, įvertinus 2025 m. abiturientų kartos rezultatus, tapo akivaizdu, kad teoriškai sumodeliuoti rezultatai ženkliai skiriasi nuo realių.

Atsižvelgiant į tai, Aprašu buvo nustatyta, kad 2025–2026 ir 2026–2027 mokslo metais valstybinis brandos egzaminas bus laikomas išlaikytu, kandidatui surinkus ne mažiau kaip 25 taškus (pakeitimas, padarytas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2025 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. V-1185 „Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 11 d. įsakymo Nr. V-1187 „Dėl Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“).

Tuo metu, kai buvo rengiamos bendrosios programos, kartu buvo rengiama ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pataisa, kuri numatė, kad vidurinio ugdymo galės siekti tik tie vaikai, kurie išlaikė pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimus, t. y. pasiekimai 10 klasėje bus kaip slenkstis, kai akademiškai gabūs vaikai patektų į vidurinio ugdymo programą, o akademiškai silpnesni vaikai eis į profesinio mokymo programą arba liks kartoti kurso gimnazijoje. Šios įstatymo pataisos įgyvendinimas buvo atidėtas iki 2026 m. rugsėjo. Tai reiškia, kad šiuo metu į vidurinio ugdymo programą pereina visi vaikai, net ir 10 klasėje gavę žemiausius matematikos ar lietuvių kalbos įvertinimus, ir jie visi turi lūkestį baigti vidurinio ugdymo programą. Todėl yra tokia atskirtis tarp teoriškai sumodeliuotų ir realių žinių pasiekimų. Nustatytas 2 dvejų metų pereinamasis laikotarpis, reikalingas egzaminų rezultatų duomenims toliau stebėti. Atkreiptinas dėmesys, kad egzaminų išlaikymo kartelė sumažinta ne tik matematikai, bet ir kitiems dalykams. 2026 m. rugsėjį turėtų įsigalioti PUPP (pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas) kaip slenkstis tarp pagrindinio ir vidurinio patikrinimo. Tuomet po 2 metų bus svarstomas išlaikymo kartelės pakėlimas, remiantis realiais egzaminų rezultatais, o ne teoriniu modeliavimu.

Nustatyti skirtingas valstybinių brandos egzaminų išlaikymo ribas skirtingiems mokomiesiems dalykams ar išlaikyti 35 taškų išlaikymo ribą tik matematikos valstybiniam brandos egzaminui nėra pagrindo, nes visi valstybiniai brandos egzaminai yra lygiaverčiai.

Vidurinis išsilavinimas yra bazinis šiuolaikiniame pasaulyje, kad vaikai toliau galėtų rinktis akademinį kelią (studijas) arba profesinį kelią (profesinę kvalifikaciją). Darbuotojų, kurie turėtų tik pagrindinį išsilavinimą, darbdaviams reikia mažai, nes reikia turinčių vidurinį

išsilavinimą, kad jie įgytų bent jau 4 lygio profesinę kvalifikaciją. Todėl būtina dėti visas pastangas, kad vidurinis išsilavinimas būtų bazinės žinios visiems vaikams.

Komisijos nuomone, kadangi pasikeitė teisinis reglamentavimas, t. y. numatytas pereinamasis laikotarpis ir ateityje bus peržiūrimas teisinis reglamentavimas atsižvelgiant į mokinių pasiekimų rezultatus, be to, visi valstybiniai brandos egzaminai yra lygiaverčiai, netikslinga tenkinti pareiškėjos peticijoje teikiamų prašymų ir siūlymų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir vadovaujantis Konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu, Vyriausybei teikiama Komisijos išvada dėl peticijoje (2025-11-06 Nr. PC-29) dėl matematikos valstybinio brandos egzamino privalomumo išlaikymo išdėstytų prašymų ir siūlymų netenkinimo.

Komisijos pirmininkė

Barbara Aliaševičienė